

KRISTINUSKO JA SIELU

Ristiinnaulitseminen reliefinä ja sielun olemassaolon tutkiminen

LAB-ammattikorkeakoulu

Kuvanveisto (AMK), Kuvataide (kulttuuri)

2022

Markku Koskinen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Koskinen, Markku	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 19	Valmistumisaika 2022
Työn nimi usko022 ja Sielu022 Ristiinnaulitseminen reliefinä ja sielun olemassaolon tutkiminen		
Tutkinto Kuvataiteilija (AMK)		
Ohjaavan opettajan nimi, titteli ja organisaatio Lotta Pyykönen, lehtori, LAB – Amk, Sampo Malin, lehtori, LAB – Amk, Nestori Syrjälä, kuvataiteilija.		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Ei toimeksiantajaa		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä käsitellään Usko022 ja Sielu022, jotka ovat yksi kokonaisuus, koska kumpaankin voi uskoa, mutta kumpaakaan ei ole tieteellisesti todistettu.</p> <p>Reliefi Usko022 on tarkoitus kuvata ristiinnaulitsemista kuvaavaa alttaritaulua joka ei ole muotokuvallinen, on sukupuolineutraali ja moniäinen, vähäeleinen, mutta ei kuitenkaan siloiteltu teos. Reliefin materiaaliksi halusin valita kipsin, koska kipsi on lopullisena materiaalina aliarvostettu, mutta mielestäni erinomainen minun käyttötarkoitukseeni reliefin teossa. Halusin kuvata valkoista valkoisella eli kyseiset ristiinnaulitsemisnaulat ovat huomaamattomia, mutta silti tarkoin suunnitelluilla paikoillaan. Abstraktissa pintastruktuurissa on haettu kiven ja kallion pinta-omaisuuksia.</p> <p>Sielu022 on paperille tehty sopimus sielun menettämisestä rahaa vastaan. Teos on toteutettu kysymällä kahdeltakymmeneltä eri henkilöltä olisivatko he valmiita luopumaan sielustaan 10€ korvausta vastaan. Kolme henkilöä allekirjoitti sopimuksen.</p> <p>Tarkoitukseni ei ollut saada kenenkään sielua, vaan olin kiinnostunut ihmisten reaktioista ja miksi teemme jostakin kenties olemattomasta enemmän olevaa kuin jostakin toisesta.</p>		
Asiasanat: Kristinusko, alttaritaulu, sielu.		

SUMMARY OF THESIS

Author / Concept owner Koskinen, Markku	Publication type Thesis, AMK / Polytechnic	Completion time 2022
	Pages 19	
Title / name of work / pieces <ul style="list-style-type: none"> • Usko022 / Faith022 • Sielu022 / Soul022 The crucifixion is a relief (raised art work in gypsium) and the analysis and study on existence of the soul done as paper.		
Examination / line of study Artist / sculpture work (AMK / Polytechnic)		
Name, title and organization of the supervising teacher Lotta Pyykönen, lecturer, LAB UAS, Sampo Malin lecturer, LAB UAS, Nestori Syrjälä, Artist.		
Name, title and organization of the client not applicable		
Summary <p>The thesis studies the artwork Faith022 and Soul022, which is one entity, as both can be believed, but neither has been scientifically proven.</p> About Faith022 <p>The relief Faith022 is intended to depict an altarpiece depicting the crucifixion, which is not portrait, is also gender-neutral and multi-ethnic, but not polished.</p> <p>I wanted to choose gypsum as the material for the relief because the gypsum is undervalued as the final material, but I think it is excellent for my use and purposes in making the relief. I wanted to photograph white with white, meaning that the crucifixes in question are inconspicuous, but still in their carefully designed places. In the abstract surface structure, rock and rocky surface formations have been sought as a visual and feel.</p> About Soul022 <p>Soul022 is an agreement made on paper to lose a soul for money. The work is realized by asking twenty different people if they would be willing to give up their souls for the sum of € 10. As an outcome, three people signed the contract.</p> <p>The purpose for the artwork Soul022 was not actually to get anyone's soul, but I was interested in the concept and in the possibility to identify people's reactions. This was done to understand why and how we perceive non-existent (conceptual, non-concrete) artifacts and concepts over concrete objects and physical things.</p>		
Keywords: Christianity, soul, altarpiece		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Uskonto ja Taide-elämä	2
2.1	Kristinusko	2
2.2	Osmo Rauhala ja Laila Pullinen	4
2.3	Innoittajani Olavi Lanu	6
3	Alttaritaulun ja Sielun tekotapa.....	7
3.1	Alttaritaulun pienoismalli kokeiluja ja tekniikoita	7
3.2	Reliefin teko prosessi.....	10
3.3	Museo ripustus	14
4	Yhteenveto	16
	Lähteet	19

1 Johdanto

Taiteellisen produktioni aihe on Usko ja Sielu perustuen Kristinuskon näkemykseen. Teoskokonaisuus muodostuu isokokoisesta noin (180cm x 260cm) kipsireliefistä ja kolmestakymmenestä paperiarkista (A4 kokoa) ja rahasta. Reliefin ja paperiarkkien vuoropuhelusta Kristinuskon näkökannalta. Teoksen on tarkoitus kuvata ristiinnaulitsemista kuvaavaa alttaritaulua joka ei ole muotokuvallinen, on sukupuolineutraali ja monietninen, vähäeleinen, mutta ei kuitenkaan siloiteltu teos. Paperiarkkien ja rahan vuorovaikutuksella on tarkoitus kyseenalaistaa ja todistaa sielun olemassaoloa. Reliefi eli Usko022 (kuvaa Kristinuskon Jeesuksen ristiinnaulitsemista) ja Sielu022 ovat yksi kokonaisuus, koska kumpaankin voi uskoa, mutta kumpaakaan ei ole tieteellisesti todistettu.

Aiheena Kristinuskon kiinnostaa ja siihen liittyvät asiat, koska tänäpäivänä kyseenalaistetaan suuresti niinkutsutun Valtion uskonnon olemassaoloa maassamme. Suomen perustuslain 11 § määrittelee positiivisen ja negatiivisen uskonvapauden: Uskonnon ja omantunnon vapaus Jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapautteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmausta vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731, 11 §). Minusta tuntuu, että vaikka olet kristinuskovainen, niin olet kyseenalaistettu henkilö tänäpäivänä yhteiskunnassamme, kun ajattelen suuria kirkosta eroamismääriä. Olen tutkinut aikaisemminkin uskontoon liittyvää aihetta, mutta pelkistetyimmässä muodossa ja haluan syventyä tähän aiheeseen enemmän, koska se on nyt mahdollista. Mielestäni vaikka aihe onkin hyvin henkilökohtainen en koe siihen liittyviä ongelmia, koska sielu osio teoksessa toimii anonyyminä, samoin kuin reliefi osiossa ei osoitella mihinkään suuntaan erikseen.

2 Uskonto ja Taide-elämä

2.1 Kristinusko

Kristillisessä kirkossa on kehittynyt kuvallista symboliikkaa, tällä on yritetty saada raamatun kertomuksia ja pyhiä asioita, jotta oman aikansa lukutaidottomatkin osasivat ymmärtää. (Kristilliset symbolit, kirkkopalvelut). Yleensä kristillisissä kirkoissa alttarin takana olevaa maalausta tai taideteosta kutsutaan alttaritauluksi. Taulujen aiheet ovat yleensä aiheita raamatusta tai Kristuksesta. Alttaritauluna voi olla myös krusifiksi, joka esittää ristiinnaulittua Kristusta tai jopa pelkkä isokokoinen risti. 1300-luvulta alkaen Keski-Euroopassa käytettiin alttarikaappeja ja 1500-luvulla alettiin käyttämään alttariseinää. Tyypillisesti alttariseinässä että alttarikaapeissa oli veistoksia tai reliefejä. Nykyisen kaltaiset alttaritaulut yleistyivät 1800 – luvulla. (Taiteenpikkujättiläinen, s.30-31.WSOY, 1995).

Kuva 1. Tekijä tuntematon

Haluan saman krusifiksin sybolikan löytyvän reliefissäni, mutta yksinkertaistettuna ja vähäeleisenä, melkeimpä huomaamattomana ensisilmäyksellä. Valkoisen kipsireliefin on tarkoitus tuoda epätasaisuudessaan kiven/kallion muotoa – pintastruktuuria viitaten Jeesuksen kuoleman jälkeiseen hautaamiseen kallioluolaan, josta hän kolmantena päivänä nousi. Reliefissä on kolme kipsistä valettua naulaa kuvaamassa Jeesusta ristillä.

Itseäni on aina kiinnostanut enemmänkin uuden testamentin puoli, jossa ilmenee raamatun ydin, Jumalan pelastavasta teosta Jeesuksessa Kristuksessa eli oman poikansa antaminen kuolla ristiinnaulittuna meidän syntiemme tähden. Eri apostolit kuvaavat ristillä oloa eritavoin kuten esim. Matteus. *Mutta kuudennesta hetkestä alkaen tuli pimeys yli kaiken maan ja sitä kesti hamaan yhdeksänteen hetkeen. Ja yhdeksännen hetken vaiheilla Jeesus huusi suurella äänellä sanoen Eeli, Eeli, lama sabaktani?* (Raamattu, evankeliumi Matteuksen mukaan, 27 luku. Jakeet 45 ja 46). Se on: Jumalani, Jumalani miksi minut hylkäsit?

Matteuksen mukaan: *Ja sapatti oli päättynyt ja viikon ensimmäisen päivän aamu koitti, tulivat Maria Magdaleena ja se toinen Maria katsomaan hautaa. Ja katso, tapahtui suuri maanjäristys sillä Herran enkeli astui alas taivaasta, tuli ja vieritti kiven pois ja istui sille. Ei hän ole täällä, sillä hän on noussut ylös, niin kuin hän sanoi. Tulkaa, katsokaa paikkaa, jossa hän on maannut* (Raamattu, evankeliumi Matteuksen mukaan, 28 luku. Jakeet 1, 2 ja 6).

Nämä kohdat ovat minulle henkilökohtaisesti tärkeitä, koska ne luovat uskoa ja toivoa tulevaisuuteen ja kuoleman jälkeiseen aikaan. Koska nämä ovat uskon asioita niin näitä on vaikeata todistaa todeksi niikuin sielunkin todistaminen on vaikeata, näihin joko uskoo tai on uskomatta.

Teokseni toisena aiheena on sielu, jonka todistaminen on yhtä vaikeata kuin kristinuskon, mutta itse uskon, että ihmisellä on sielu. Monissa uskonnoissa luonnon - kuin valtauskonnoissa kuten kristinuskossakin uskotaan sielun lähtevän ruumiista kuollessamme ja jatkavan olemassaoloaan. Sielulla voidaan myös kuvata ihmisen sisintä olemusta, kuten uskonnossakin myös sielulla on omat ongelmansa esim. nykyajan neurotiede ei ole löytänyt minikäänlaista todistetta sielun olemassa olost. Koska aiheeni on Kristinusko johon liittyy hyvin vahvasti raamatun ajatukset, ja näissä ajatuksissa tunnustetaan ihmisellä olevan myös sielu.

Kuva 2. Soul Carried to Heaven, William-Adolphe Bouguereau (1825-1905)

Näin sielua on voitu kuvata, mutta itse yritän kuvata sielun olemassa oloa uskomuksen kautta ilman kuvallista viestintää Sielu teokseeni liittyy raha ja sopimus sielun omistamisesta tai sen menettämisestä.

2.2 Osmo Rauhala ja Laila Pullinen

Kuva 3. Osmo Rauhalan maalaama alttaritaulu Pinsiön kirkossa (NokianUutiset 16.2.2020).

Tyrvään Pyhän Olavin keskiaikainen kivikirkko tuhoutui lähes täydellisesti tuhopoltossa vuonna 1997. Uudelleen rakennetun Tyrvään Pyhän Olavin kirkon sisätilojen maalauksista 2000-luvulla vastasi Osmo Rauhala ja Kuutti Lavonen. Rauhala on tehnyt alttaritaulut myös Korson kirkkoon, Pitkäniemen sairaalakirkkoon sekä Pinsiön kirkkoon. (Aamulehti, 5.2.2020, 139.vsk, nro 35, s.A7. Tampere: Alma Media Kustannus OY).

Kuva 4. Tesoman kirkko, Laila Pullinen, Nyt näemme kuin kuvastimesta, silloin kasvoista kasvoihin. 1975, pronssi (Kuva, Hannu Jukola, Tampereen seurakunnat, Alttaritaulut ja –veistokset).

1970 – luvulla, jolloin Laila Pullinen krusifiksejaan veisti, uskonnolliset aiheet olivat taiteessa erityisen epämuodikkaita. Laila Pullisen poika Jean Ramsay arvioi, että Pullisen veistoksiin ne tulivat eri lähteistä. Varhaisimmat vaikutteet hän sai kotona Tyyni – äidiltään, joka oli kinnostunut ortodoksisuudesta (Kirkko ja kaupunki, 22.11.2019. Teksti Kaisa Halonen). Myöhemmin Pullinen opiskeli Italiassa ja perehtyi siellä katoliseen taiteeseen.

Taustalla oli myös oma hengellinen kokemus. Kupari räjäytys teosten parissa työskennellessään Pullinen oli saanut myrkytyksen kuparipölystä. Myrkytys oli niin vakava, että hänelle jouduttiin tekemään verensiirto.

- *Hän kuoli kliinisesti ja hänellä oli silloin kuolemanraajakokemus. Hän kertoi nousseensa kohti valoa, jossa kaikki oli ihanaa, mutta joku oli vakuuttanut hänelle, että hänellä on työtä tehtävänä maanpäällä, Ramsay kertoo.*
- *Näissä krusifikseissa tihentyy hänen tuolloin kokemansa valoa, kirkkautta ja lämpöä kohti nouseminen (Kirkko ja kaupunki, 22.11.2019. Teksti Kaisa Halonen).*

2.3 Innoittajani Olavi Lanu

Kuva 5. Olavi Lanu, Harmaa tammikuu, 1989, Lahti

Kuva 6. Olavi Lanu, Kanto, 1989, Lahti

Veistotaiteen pariin suurena innoittaja on ollut minulle Olavi Lanu, jonka pelkistettyä ilmaisuveistoksissa ja hänen rouhea kädenjälkensä on tehnyt minuun suuren vaikutuksen. Lisäksi kaksi vuotta Olavi Lanun oppilaana olleena Lahden muotoiluinstituutissa, koin Lanun opettajana vahvana ja innoittavana persoonana, joka vei meidät mm. kotiinsa ja työhuoneelleen jossa teimme omia lasikuitu reliefejämme. Ihmisenä hän oli oman kokemukseni mukaan impulsiivinen, yllättävä ja enemmän todellista tekemistä suosiva veistäjä/opettaja ja taiteilija.

3 Alttaritaulun ja Sielun tekotapa

Teoskokonaisuus muodostuu isokokoisesta noin (180cm x 260cm) kipsireliefistä ja kolmekymmenestä paperiarkista (A4 kokoa) ja rahasta. Reliefin - paperiarkkien ja rahan vuoropuhelusta Kristinuskon näkökannalta. Alttaritaulureliefin päämateriaalina on kipsi. Kipsi on valikoitunut materiaaliksi kokemuksesta helppokäyttöisyyden ja tähän tarkoitukseen sen sopivuuden vuoksi. Teos tulee olemaan valkoista valkoiselle niin kipsin valkoisuus toimii hyvin kyseisessä tarkoituksessa. Lisäksi kipsi on edullinen materiaali ja sitä on helposti saatavilla suuriakin määriä. Olen työstänyt kipsiä aikaisemminkin useissa eri teoksissa, joten se on minulle tuttu materiaali.

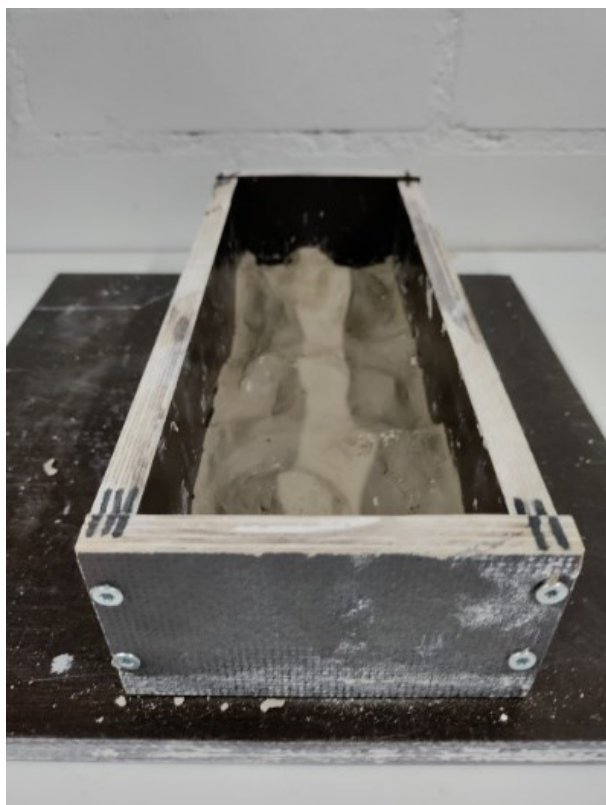
Sielun tekemiseen tarvitsen vain paperia ja rahaa joita olen tottunut ennenkin käyttämään teos perustuu enemmänkin ideaan, mutta tukee reliefiä kokonaisuutena ja ajatuksen tasolla. Olen huolissani käteisen katoamisesta, joten haluaisin näyttää senkin arvon vielä tässä päivässä.

3.1 Alttaritaulun pienoismalli kokeiluja ja tekniikoita

Kuva 7.

Ensimmäinen alttaritaulun pienoismalli tehty rakusavesta. Teos tulee muodostumaan kuudesta samankokoisesta kappaleesta yhden kappaleen todellinen koko on 60cm x 130cm.

Kuva 8.

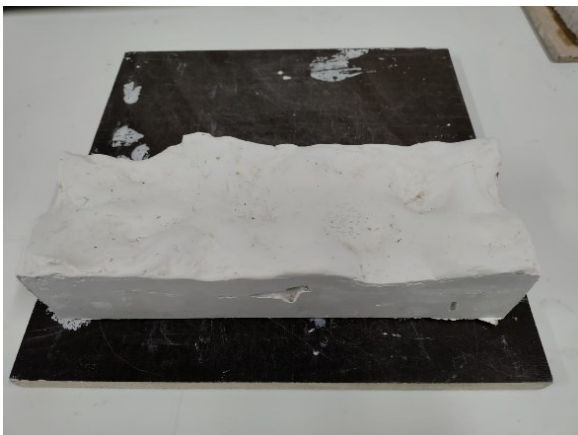

Kuva 9.

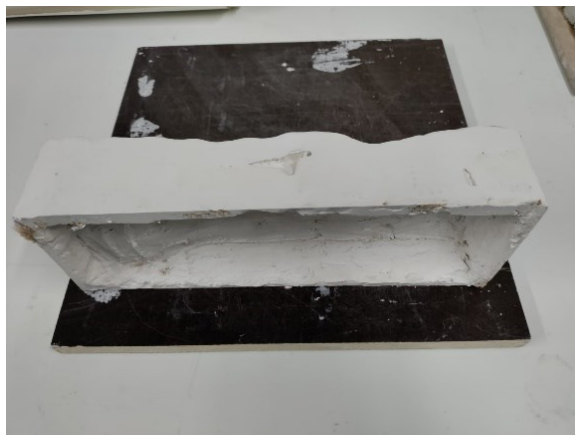

Kuva 10.

Teoksen työvaiheprosessia. Yhden kappaleen pienoismalli yhden suhde kymmeneen. Filmivanerista tehdään kehikko, johon laitetaan pallosavea. Pallosavi muotoillaan haluamaksi pinnaksi, jonka jälkeen otetaan kipsisivalu.

Kuva 11.

Kuva 12.

Kuva 13.

Supraduro kipsistä tehty pienoismalli eri suunnista kuvattuna.

3.2 Reliefin teko prosessi

Kuva 14.

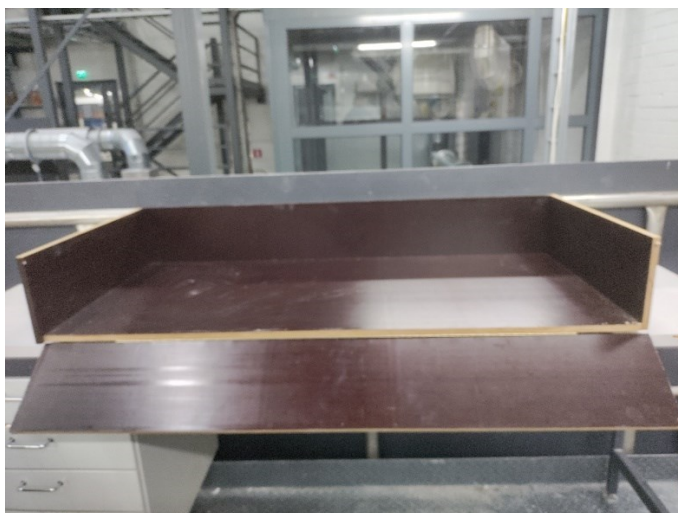

Kuva 15.

Kuva 16.

Kipsireliefi alttaritauluun tulevien naulojen tekotapaa kuvaavia prosesseja. Kuva 14, reliefiin tulevien naulojen alkuperäis kappaleita, joista otetaan vinamold muotit kuva 15. jonka jälkeen saadaan tehtyä supraduro kipsi nauloja kuva 16. Lopullisessa kipsireliefissä on 3kpl kipsinauloja.

Kuva 17.

Kuva 18.

Kuva 17. filmivanerista valmistettu muottilaatikko, jossa sivuilla piano saranat ja tappiliitokset. Laatikon sisäkoko 60cm x 180cm. Kuva 18. pallosavesta muotoiltu reliefin negatiivi.

Kuva 19.

Kuva 20.

Kuva 21.

Kuva 19. Kipsivalu pallosaven päällä muottilaatikkoon juuttikangas vahvistukset kipsin sisällä. Kuva 20. Filmivanerista tehty vahvistus kehikko ripustusta varten. Kuva 21. yksityiskohta pallosaven ja kipsireliefin muotoutumisesta. Pallosaven alla kelmu helpottamassa saven irrottamista kipsistä

Kuva 22.

Kuva 23.

Kuva 22. Yksityiskohta valmiin reliefin palan pinnassa olevasta hiushalkeamasta. Kuva 23. Valmiin reliefipalan ripustuskestävyyden testauksesta LAB Ammattikorkeakoulun kuvanveiston tiloissa.

3.3 Museo ripustus

Kuva 24.

Kuva 25.

Kuva 24. Imatran taidemuseolla reliefi kappaleiden asettaminen ripustus järjestykseen.

Kuva 25. Teoksen Sielu022 laatikon kiinnittäminen jalustaan ja teos valmiiksi kasattuna.

Kuva 26. (Kuvaaja Nikolai Virolainen)

Kuva 27.

Markku Koskinen, Usko, 2022, kipsi ja Sielu, 2022, puu, paperi, raha.

Kuva 28. (kuvaaja Rauni Tanskanen)

Kuva 26. Kuva 27. Kuva 28. Teokset ripustettuna ja esillä Imatran taidemuseolla.

4 Yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä pohditaan kristinuskon ja sielun yhteyttä tai olemattomuutta. Usko ja uskonto on kulkenut erinäisissä muodoissa opiskeluaikani olleissa töissä. Opinnäytetyössä halusin tuoda hieman isommin esille kyseiset aiheen tiedostaen, että tämä ei ole ehkä suosituin aihe tänä päivänä taidepiireissä, vaikka eri uskonnot ja taide ovatkin kautta aikain olleet yhdessä.

Halusin tehdä alttaritaulun, joka kuvaa minulle kristinuskon tärkeintä tapahtumaa eli Jeesuksen ristiinnaulitsemista, jossa ihmisten synnit annettiin anteeksi ja annettiin toivo tulevasta ihmisille. Halusin tehdä tapahtuman ilman konkreettista hahmoa, mutta kipsistä tehdyt naulat kuvaavat tilanteen alleviivaamatta eli vähäeleisesti, mutta tapahtuman tunnistuen. Reliefi toteutettiin kipsistä, koska halusin kuvata kallion ja kiven muotoja liittyen ristiinnaulitsemisen jälkeiseen hautakammioon ja ylösnousemiseen. Kipsi sopi minulle, koska se on omallalallaan raskas materiaali ja jyhkeä, mutta samalla myöskin herkkä eikä kovin suosittu veistoksien lopullisena materiaalina. Kipsissä pääsin toteuttamaan alkuperäistä ajatustani valkoista valkoiselle. Reliefi muodostuu kuudesta eri palasta joiden paino on 25 – 37kg kappale, tämän vuoksi tuli ongelmia seinään ripustamisen suhteen ja erilaisia kokeiluja, joiden kautta päädyttiin sinänsä yksinkertaiseen, mutta varmaan metalliseen reikänauha kiinnitys tekniikkaan.

Reliefin Usko022 kohdalla koin pysyväni ehkä perinteisemmällä veistotaiteen alueella, jonka kontrastiksi halusin luoda vastaparin Sielu022. Sielu022 kuvaa minulle nykyaikaisempaa taidemuotoa.

Teos Sielu022 ajatuksena oli esittää henkilöille sopimus henkilökohtaisesti ilman muita häiriötekijöitä tai muiden henkilöiden läsnäoloa. Sopimus sisältää luopumisen omasta sielustaan 10€ korvausta vastaan nyt ja ikuisesti sopimuksen laatijalle. Mielenkiintoni ei ollut sielujen saamisessa, vaan siinä miten ihmiset reagoivat kysymykseen kun on kyseessä asia, (sielu) jota ei ole tieteellisesti todistettu edes olemassa olevan, kuten mahdollisesti ajatellaan myös Kristinuskon kohdalla. Vain kolme henkilöä kahdestakymmenestä suostui allekirjoittamaan sopimuksen ja luopumaan sielustaan. Sielu tuntui olevan monelle hyvinkin selkeä asia, josta ei missään nimessä luovu. Joidenkin kohdalla kysymys sielusta selkeästi pysäytti ajattelemaan asiaa syvällisemmin kun tällainen kysymys tulee yhtäkkiä eteen. Parhaimmillaan päästiin The Simpsons sarjan jaksoon, jossa Bart Simpson myy sielunsa ja näkee jatkuvia painajaisia, joten henkilö joka kertoi tämän tarinan ei suostunut myymään sieluansa.

Ev.lut. papin kanssa keskustellessa teologisista kysymyksistä Kristinuskon ihmiskäsityksestä: ihmisessä on ruumis, henki ja sielu. Sielu kuuluu kaikkiin maailman uskontoihin ja kyselyäni tehdessäni selkeästi huomasin, että sielua ei haluttu myydä, mutta välttämättä ei uskottu Kristinuskoon tai yleensä uskontoihin. Mielestäni eräs sielunsa myynyt henkilö sanoi hyvin, että hänen sielunsa ei ole tästä yhdestä paperista kiinni. Sielu muodostuu puusta rakennetusta laatikosta, joka on jaettu kolmeen osaan ja päällä on läpinäkyvä akryylilevy ja sisällä laatikossa on sielunsa myymättömien sopimukset ja rahat, jotka ovat jääneet. Yhdessä osassa pelkkä sopimus paperi ja viimeisessä osassa sielunsa myyneitten allekirjoittamat sopimukset. Koen teoksien tekemisen kulkeneen johdonmukaisesti alkupe- räisestä ajatuksesta juurikaan muuttumatta lopulliseen tulokseen.

Lopullisena yhteenvetona en saanut selvyyttä ihmisten ajatustoiminnasta, miksi johonkin uskotaan ja johonkin ei, vaikka ne ovat yhtä todellisia tai yhtä epätodellisia (tieteen näkökannalta) olevia asioita.

Sopimus

Suostun luopumaan

Sielustani

nyt ja ikuisesti

10€

korvausta vastaan

tämän sopimuksen

laatijalle

tai

hänen määräämälle

taholle.

Sopimuksen laatija
Markku Juha Koskinen

Kuva 29. Sielun luovutus sopimus

Lähteet

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731, 11 §

Kristilliset symbolit, kirkkopalvelut.

Taiteenpikkujättiläinen, s.30-31.WSOY, 1995.

Raamattu, evankeliumi Matteuksen mukaan, 27 luku. Jakeet 45 ja 46

NokianUutiset 16.2.2020.

Aamulehti, 5.2.2020, 139.vsk, nro 35, s.A7. Tampere: Alma Media Kustannus OY.

Tampereen seurakunnat, Alttaritaulut ja – veistokset.

Kirkko ja kaupunki, 22.11.2019. Teksti Kaisa Halonen.

Koskinen, M. 2022. Kuvataideopiskelija. LAB - Ammattikorkeakoulu. Lappeenranta. Valokuvat 7. - 25., 27. ja 29. 2022.

Virolainen, N. 2022. Imatra. Valokuva 26.

Tanskanen, R. 2022. Imatra. Valokuva 28.